

# Stappenplan Jong & Natuur

**Betrek jongeren in 8 stappen bij uw organisatie**



In deze handleiding beschrijven wij een achttal stappen die u kunnen helpen om meer jongeren bij uw organisatie te betrekken. Bij elke stap vindt u enige achtergrondinformatie met tips en ideeën. Het stappenplan en de achtergrondinformatie zijn gebaseerd op het onderzoek Jong & Natuur (2015) van Luuk de Vries, dat hij uitvoerde in opdracht van Natuur en Milieu Overijssel. Daarnaast is het stappenplan afgeleid van reeds bestaande stappenplannen van Movisie (2009); Motivaction & Youngworks (2010) en Vercauteren (2013).

## Stap 1: Doel bepalen

Jongeren van nu komen relatief weinig in de natuur en hebben steeds minder kennis van natuur en milieu. De verstedelijking van de leefomgeving, minder betrokkenheid van ouders bij natuur en milieu en het feit dat ook school, sport, vrienden en social media tijd en aandacht opslokken dragen hieraan bij. Toch is de interesse in natuur onder jongeren in de basis wel aanwezig. Jongeren zijn echter relatief weinig actief als vrijwilliger. Tijdgebrek is onder jongeren de meest genoemde reden om geen vrijwilligerswerk te doen. Ze zijn kritisch over hun tijdsbesteding. Desondanks is de principiële bereidheid tot het doen van vrijwilligerswerk niet afgenomen onder jongeren.

- ❖ *Leestip: meer hierover in hoofdstuk 4 en 5 van Jong & Natuur.*

Jongeren betrekken bij uw organisatie is geen gemakkelijke opgave. Het vergt een kritische blik op de organisatorische en strategische kanten van uw organisatie. Voordat u over gaat tot het uitzetten van een wervingsstrategie moet u



zich afvragen waarom u jongeren wil betrekken bij uw organisatie: Waarom jongeren en niet een andere doelgroep? Als verjonging de reden is, waarom kiest u er dan voor om jongeren te betrekken terwijl dertigers, veertigers, ouders met kinderen de organisatie ook een verjongingsslag kunnen geven?

**Waarom is het voor uw organisatie belangrijk om jongeren (van 12-18 jaar) te betrekken bij uw organisatie? En op welke manier wilt u hen betrekken bij de organisatie?**

## Stap 2: Inventariseren

Het overheersende negatieve beeld dat jongeren hebben van natuur- en milieuorganisaties wordt onder andere veroorzaakt doordat vrijwilligersorganisaties in de natuur- en milieusector vergrijsd zijn. Jongeren kunnen zich moeilijk identificeren met deze organisaties. Terwijl zij juist een sterke behoefte hebben om ergens bij te horen en zich ergens onderdeel van te voelen. Bovendien komen veel organisaties niet tegemoet aan de wensen en verwachtingen van jongeren, waardoor de organisaties niet aantrekkelijk zijn voor jongeren. Voor organisaties is dat ook niet eenvoudig, zij moeten een generatiekloof overbruggen om jongeren te kunnen bereiken, omdat leefstijl, normen en waarden van (oudere) vrijwilligers en jongeren enorm van elkaar kunnen verschillen.

Jongeren betrekken vergt dus in de eerste plaats kennis van de interesses en belevingswereld van jongeren. Een andere belangrijke voorwaarde om jongeren te kunnen betrekken bij de organisatie is het aangaan van persoonlijk contact met jongeren. Er zullen dus één of meerdere vrijwilligers moeten zijn binnen uw organisatie die 'feeling' hebben met jongeren.

- ❖ *Leestip: meer hierover in hoofdstuk 2.3.2 en 2.4.3 van Jong & Natuur.*

**Heeft de organisatie echt de wil en voldoende en juiste mensen om de jongeren(groep) te begeleiden en ondersteunen? Zo niet, hoe lost u dit op?**

### **Stap 3: (Sub)doelgroep afbakenen**

Het is aan te raden om jongeren op een zo vroeg mogelijke leeftijd bij uw organisatie te betrekken. Jongeren tot grofweg twaalf jaar zijn namelijk ontvankelijker voor natuuractiviteiten en daarmee ook makkelijker te bereiken. De invloed van de 'hoge statusgroep' binnen de jongerencultuur is bij de jonge groep (ongeveer tot veertien jaar) namelijk nog relatief klein. Bij vijftien- en zestienjarigen is de invloed van de 'hoge statusgroep' echter zeer groot en verstoppen jongeren hun belangstelling voor natuur, omdat het niet als 'cool' gezien wordt. Lees meer hierover in hoofdstuk 2.1.3 van Jong & Natuur. Hoe eerder u jongeren dus weet te betrekken, hoe beter. Daarnaast zijn hoogopgeleide jongeren meer kansrijk dan laagopgeleide jongeren, aangezien zij meer betrokken zijn bij natuur en milieu. Onder deze groep is het imago van natuur minder 'saai' dan onder laagopgeleide jongeren en zij zijn ook meer bereid tot het doen van vrijwilligerswerk.

- ❖ *Leestip: meer hierover in hoofdstuk 7 van Jong & Natuur.*

Besluit welke doelgroep u precies gaat benaderen en via welk kanaal. Heeft u al een jeugd natuurclub waaruit jeugd door kan stromen naar een op te richten jongerennatuurclub? Zo niet, kunt u een jeugd natuurclub opzetten? Of betreft u jongeren bij activiteiten via scholen en/of bestaande jeugdgroepen, zoals scouting, kerk of sportvereniging?

**Welke (sub)doelgroep wilt u precies bereiken? Geef een beschrijving van de groep. Via welke ingang wilt u de jongeren bereiken?**

## Stap 4: Activiteiten aanbieden



Jongeren werven als vrijwilliger is nauwelijks mogelijk als zij niet bekend zijn met en al betrokken zijn bij uw organisatie. Het doel zal dus allereerst moeten zijn om hen te betrekken bij de organisatie. Dit kan door bijvoorbeeld gastlessen te

geven op scholen en/of door (natuur)activiteiten aan te bieden, specifiek voor jongeren. De nadruk moet niet liggen op (natuur)educatie, maar op 'beleving' en plezier. Aansluiten bij de intrinsieke motivatie is belangrijk. Aansluiten bij de interesses van jongeren betekent dat activiteiten elementen in zich hebben van actie, beleving, sociaal, competitief, spanning en direct natuurcontact. Zorg voor een 'ultieme natuurbeleving' door zoveel mogelijk zintuigen van jongeren te prikkelen, jongeren te laten samenwerken, en met elkaar de strijd te laten aangaan.



Om van de activiteit een belevenis te creëren geeft Movisie (2009) vijf tips:

- Spreek zoveel mogelijk zintuigen aan;
- Houd ruimte voor eigen inbreng van de jongeren;
- Voorkom negatieve indrukken. Denk goed na over mogelijke punten van teleurstellingen. Probeer die

- weg te nemen of om te buigen naar positieve ervaringen;
- Zet iets tastbaars in: door bijvoorbeeld een foto te maken waardoor de herinnering bij de jongeren blijven hangen.
  
  - ❖ *Leestip: meer hierover in hoofdstuk 2.1.1 en 7 van Jong & Natuur.*

**Welke activiteit(en) gaat u jongeren aanbieden? Beschrijf zo concreet mogelijk wat jongeren gaan doen. U kunt daarbij kiezen voor het aanpassen van activiteiten die u of andere organisaties al met succes aanbieden en/of een geheel nieuwe activiteit ontwikkelen.**

## Stap 5: Opzetten actieplan

Maak een actieplan, waarin u aangeeft wat gedaan moet worden om de activiteit(en) te realiseren. Bepaal wat haalbaar is en wat niet, en wat de achtereenvolgende actiepunten zijn. Uiteindelijk resulteert dit in een actieplan. Het is belangrijk dat u na afloop van de activiteit aandacht besteedt aan het vervolg van de activiteit(en). Denk bijvoorbeeld aan het sturen van een link naar een foto-album van de activiteit of een persoonlijk bericht. Hiermee stimuleert u de betrokkenheid met de organisatie en ontstaat bij jongeren een gevoel van (h)erkenning en waardering.



- ❖ *Leestip: meer hierover in hoofdstuk 2.1.1 en 2.4.3 van Jong & Natuur.*

**Wat moet er wanneer en door wie gedaan worden om de activiteit te realiseren (voor, tijdens en na)?**



## Stap 6: Nut voor jongeren



Jongeren hebben een grote behoefte aan zingeving, zelfontplooiing en autonomie. Daarom is het belangrijk om, voor u jongeren gaat benaderen, te bedenken wat de activiteit hen oplevert. Aan welke competenties werken ze? Hoe

worden ze uitgedaagd? En hoe draagt hun inzet bij aan hun eigen leefomgeving? Verder hebben jongeren behoefte aan structuur en willen ze weten waar ze aan toe zijn. Beschrijf daarom wie de organisatie is, wat haar doelstelling is, hoeveel tijdsinvestering de activiteit vraagt, wie de jongeren begeleidt en met wie ze samenwerken. Zorg voor een sterk verhaal dat aansluit bij de behoeften en leefwereld van jongeren. Dit vraagt een sterke inleving in de doelgroep.

- ❖ *Leestip: meer hierover in hoofdstuk 2.4.2. van Jong & Natuur.*

### Wat levert de activiteit jongeren op?

## **Stap 7: Jongeren benaderen**

Jongeren hebben een sterke sociale oriëntatie op leeftijdsgenoten en zijn dus graag in gezelschap van leeftijdsgenoten. Daarnaast heerst er onder jongeren een grote angst om af te wijken van de sociale norm en om afgewezen te worden door 'de groep'. Mede daarom is het aan te raden om jongeren in groepsverband te benaderen, waarbij u de groep als geheel vraagt om mee te doen aan de activiteit(en). Hierbij is een persoonlijke benadering het meest effectief. Jongeren uit het onderzoek Jong & Natuur gaven dat ook aan. U kunt daarbij bijvoorbeeld denken aan een gastles gevolgd door een uitnodiging om mee te doen aan een activiteit(en). Posters en flyers kunnen hierbij dienen om de naamsbekendheid van de organisatie te vergroten. Sluit in de communicatie naar de jongeren aan op hun 'tone of voice', wees energiek en communiceer de punten die reeds bij stap zes beschreven zijn helder naar de jongeren.

- ❖ *Leestip: meer hierover in hoofdstuk 2.4.2 en 7 van Jong & Natuur*

**Hoe gaat u jongeren benaderen en van welk medium maakt u gebruik? Omschrijf dit zo concreet mogelijk.**

## **Stap 8: Evalueren en aanpassen**

Na afloop van de activiteit evalueert u, liefst met de jongeren samen, wat er goed ging en wat verbetering behoeft. Benader het als een leerproces en niet simpel als een succes of mislukking. Neem dus de tijd om samen met de jongeren te evalueren hoe de activiteit verliep en vraag door wanneer iets onduidelijk is. Geef jongeren vooral de ruimte om hun verbeter ideeën te ventileren en kijk of uw organisatie daar iets mee kan. Niet alles is mogelijk of wenselijk. Houd altijd uw eigen visie en organisatorische randvoorwaarden in de gaten en laat dit ook de jongeren weten. Op deze manier laat u jongeren voelen dat u ze serieus neemt. U kunt hen ook vragen of ze het leuk zouden vinden om nog eens mee te doen aan een activiteit of eventueel met wat vrienden mee willen helpen bij de organisatie. Hierbij is het belangrijk dat u vraagt wat hen zelf leuk lijkt om te doen en inventariseert wanneer ze dat zouden willen doen en onder welke voorwaarden. Probeer hier, waar mogelijk, in tegemoet te komen. Dit vergroot de autonomie van de jongeren en daarmee de intrinsieke motivatie en het plezier dat ze eraan beleven.

- ❖ *Leestip: meer informatie hierover in hoofdstuk 7 van Jong & Natuur.*

**Hoe gaat u de activiteit evalueren? Omschrijf dit zo gedetailleerd mogelijk.**